

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse
24/6013 JSLA

Vår referanse
24/03847-4

Dato
22.11.2024

Høringsuttalelse - Arbeidsgrupperapport om sivilrettslig inndragning av utbytte fra straffbare handlinger

Datatilsynet viser til høringsbrev datert 20.09.24 med oversendelse av arbeidsgrupperapporten *Selvstendig inndragning av utbytte fra straffbare handlinger*. Høringsfristen var 15.11.24, Datatilsynet har fått innvilget fristutsettelse til 22.11.24.

Arbeidsgruppen foreslår å innføre en ny hjemmel for såkalt selvstendig inndragning av formuesgoder. Hjemmelen skal gi grunnlag for å inndra formuesgoder som klart mest sannsynlig, eventuelt mest sannsynlig, er utbytte fra straffbare handlinger, uten at dette knyttes til et konkret straffbart forhold. Det foreslås at selvstendig inndragning skal skje etter reglene i straffeprosessloven.

Under rapportens punkt 10.5 vurderer arbeidsgruppen hvilke tvangsmidler som skal kunne benyttes under etterforskning med sikte på sivilrettslig inndragning. Vi ønsker å knytte noen kommentarer til rapportens punkt 10.5.2.9 om utlevering av IP-adresser og ulike abonnementsopplysninger:

«Arbeidsgruppen legger til grunn at innhenting av IP-adresser kan være et effektivt og målrettet tiltak ved etterforskning med sikte på selvstendig inndragning. Eksempelvis kan det være aktuelt å innhente slike adresser for å spore pengestrømmer til og fra en konto som antas å inneholde utbytte fra kriminalitet. Etter arbeidsgruppens syn står graden av inngripen som dette tiltaket innebærer, ikke i noe misforhold til formålet med selvstendig inndragning. Arbeidsgruppen foreslår derfor et tillegg i ekomloven § 2-8 b første ledd som gjør at plikten til å utlevere IP-adresser til politiet eller påtalemyndigheten skal gjelde tilsvarende når det er nødvendig for å etterforske sak om selvstendig inndragning.»

Datatilsynet har tidligere uttalt seg om lagring og utlevering av IP-adresser i vårt høringssvar til endringer i ekomloven som åpnet for lagring og utlevering til politiet.

I vårt [høringssvar](#) til lovendringen mente Datatilsynet at plikten for teletilbyderne til å lagre opplysninger om IP-adresser i 1 år og rettsikkerhetsmekanismene knyttet til politiets uthenting av opplysningene ikke var i tråd med praksis fra den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) og Europadomstolen.

Dette gjaldt spesielt kravet til uavhengig forhåndskontroll. Vårt syn har i ettertid blitt bekreftet i etterkant i [Podchasov v. Russland](#) i avsnitt 60 og 72. Dette har senere blitt nyansert i praksis fra EU-domstolen, [H.K. v Prokuratuur](#) og [La Quadrature du Net and Others v Premier ministre and Ministère de la Culture](#).

Det avgjørende for kravet om uavhengig forhåndskontroll er om opplysningene kan brukes til å tegne et mer detaljert bilde av en persons aktivitet, enten på nett eller fysisk, enn det en ren identifisering ved å knytte en IP-adresse til abonnementsopplysninger kan gjøre.

Det synes klart at slik forslaget er beskrevet; «å innhente slike adresser for å spore pengestrømmer til og fra en konto som antas å inneholde utbytte fra kriminalitet», innebærer et tiltak som krever uavhengig forhåndskontroll. Ekomloven inneholder i dag ingen krav om uavhengig forhåndskontroll og dette forslaget vil derfor trolig ikke kunne gjennomføres innenfor rammene av dagens lov. Det er nærliggende å tenke at regulering etter straffeprosessloven og domstolskontroll, slik som for andre skjulte tvangsmiddel, vil være det mest hensiktsmessige.

Datatilsynet vil også knytte noen bemerkninger til formålsutglidning. Det er alltid en risiko for at det kommer ønsker om å benytte data som allerede har blitt samlet inn til et formål til nye formål. I dette tilfellet har det blitt innført en ordning som pålegger teletilbyderne å lagre IP-adresser i 1 år, og vi ser nå at det pågår flere arbeid for å utvide tilgangen, blant annet til bruk i forebyggende øyemed. Det er viktig å ha et helhetlig blick på de overvåkingstiltak som innføres. I de siste årene har det blitt innført en rekke omfattende overvåkingstiltak som tilrettelagt innhenting, innhenting av flypassasjeropplysninger, PSTs adgang til å innhente åpne kilder og politiets innhenting av IP-adresser tilknyttet CSAM.

Datatilsynet anbefaler nye overvåkingstiltak som innføres må være underlagt streng kontroll. Etter vårt syn vil dette forslaget vil kreve uavhengig forhåndskontroll.

Med vennlig hilsen

Camilla Nervik
fung juridisk direktør

Kristin Karlsen Lindberg
juridisk seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer

Kopi til: JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET, Benedikte Strøm
DIGITALISERINGS- OG FORVALTNINGSDEPARTEMENTET (DFD)